

Luc Van den Borre &
Danny Reweghs

Haal alles uit uw geld

*101 Tips over sparen,
beleggen, belastingen
en successie
(met 5 extra tips)*

Houtekiet
Antwerpen / Amsterdam

© Luc Van den Borre & Danny Reweghs /
Uitgeverij Houtekiet 2017
Houtekiet, Katwilgweg 2, B-2050 Antwerpen
www.houtekiet.com
info@houtekiet.com

Omslag Studio Bergen
Foto auteur © Pat Verbruggen
Opmaak www.intertext.be

ISBN 978 90 8924 350 8
D 2017 4765 27
NUR 780

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form,
by print, photoprint, microfilm or any other means,
without written permission of the publisher.

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	9
Rentenieren voor gevorderden	9
Het is aangeraden om zelf een spaarpotje op te bouwen	11
De tijd is meer dan rijp voor dit boek	12
<i>Dankwoord</i>	15
<i>Inleiding. Het belang van geld</i>	17
<i>Verschil tussen sparen en beleggen</i>	19
<i>Geboorte</i>	23
<i>Kinderbijslag</i>	27
Belasting	29
Studietoelage	31
<i>Zakgeld</i>	33
<i>Bankrekeningen: de zicht- en de spaarrekening</i>	35
Slapende rekeningen	39
<i>Termijnrekeningen</i>	41
<i>Belastingtips</i>	43

<i>Trouwen of samenwonen</i>	47
Wettelijk samenwonen	49
Trouwen	51
<i>Vastgoed</i>	57
Woonhuis huren of kopen	57
Het buitenverblijf/de tweede woning / opbrengsteigendom	65
Hoe zit het met de huurinkomsten van vastgoed?	67
Wat met de meerwaardebelasting op vastgoed?	68
Het rendement op vastgoed: feiten en fictie	71
Het papieren vastgoed	72
<i>De kasbon en de staatsbon</i>	79
<i>De volkslening</i>	85
<i>Obligaties</i>	89
De kenmerken	91
Enkele aandachtspunten, soms wel valkuilen, voor obligatiebeleggers	94
Obligaties voor elk wat wils	100
Hoe veilig zijn obligaties?	103
Hoe weet ik hoeveel rendement mijn obligatie oplevert?	106
De kosten en belastingen op obligaties	108
<i>Aandelen en de beurs</i>	111
De moderne beurzen	114
Hoe werkt de beurs?	117
De beursindices	122
Zijn aandelen de beste beleggingen?	126
De evaluatie van aandelen	128
Aandelenanalyse	138
Vadertje Staat wil ook een deel van de koek	145
<i>Speculatietaks voor dummies</i>	147
<i>Waar haalt een belegger zijn informatie?</i>	149

<i>De ICB's (Instellingen voor Collectieve Beleggingen)</i>	151
Indeling op basis van de juridische structuur	153
Indeling op basis van de beleggingspolitiek	154
Vastrentende ICB's	155
Niet vastrentende ICB's	155
Voor- en nadelen van ICB's	156
<i>Afgeleide producten</i>	159
Opties	159
5 praktische tips	164
Van futures tot warrants	166
Alternatieve beleggingen	169
<i>Uw risicoprofiel</i>	183
<i>Verzekeringen</i>	189
<i>Huishoudgeld</i>	209
De financiële voordelen van een elektrische wagen	216
<i>Werk</i>	221
<i>Scheiden</i>	227
<i>Rentenieren</i>	235
<i>Pensioen</i>	241
De eerste pijler (of het wettelijke pensioen)	243
De tweede pijler (of het aanvullend of extralegale pensioen)	253
De derde pijler (of het individueel pensioensparen)	259
De vierde pijler (of het appeltje voor de dorst)	264
<i>De successieplanning</i>	267
De tarieven voor schenkingen	290
<i>Trefwoorden</i>	307

Voorwoord

Rentenieren voor gevorderden

Hoeveel geld heeft u? De kans is klein dat u deze vraag krijgt, en de kans dat u deze vraag (eerlijk) beantwoordt is zo mogelijk nog kleiner. Er hangt nog altijd een taboe over het slijk der aarde, maar daar zit een verstandige strategie achter. Weldenkende mensen weten dat het niet slim is om met de eigen rijkdom te koop te lopen, terwijl heel wat gezinnen op een vrij dikke matras slapen. Zonder een nieuwe beurscrash of grote recessie zal het netto financieel vermogen van de Belgische gezinnen, dat is dus na aftrek van de financiële schulden, in 2016 voor het eerst de kaap van 1.000 miljard euro ronden. Dat is gemiddeld 150.000 euro per gezin, maar door de relatief ongelijke verdeling van dit vermogen komt de helft van de gezinnen aan een financieel vermogen van maximaal 25.000 euro. Met deze cijfers doen de Belgen het een pak beter dan in de rest van het eurogebied, waar de helft van de gezinnen maximaal 15.000 euro bezit.

Haalt u voldoende rendement uit dit vermogen? Wellicht niet, maar het wordt u de laatste jaren ook niet gemakkelijk gemaakt om een beetje te rentenieren. In 2015 puurden de gezinnen nog een kleine 30 miljard euro aan

inkomsten uit hun vermogen. Dat bedrag daalt al jaren in het spoor van immer lagere rentevoeten. Dit inspireert de mensen om minder te sparen. Een kronkel in onze hersenen, of onze mentale boekhouding, zorgt ervoor dat we onze maandelijkse loon vrij vlot uitgeven, terwijl we vermogensinkomsten eerder zullen opsparen. De daling van deze inkomsten ondergraaft dus onze spaarijver. Wellicht speelt ook de redenering mee dat als geld toch niets meer opbrengt, je het beter kan opdoen.

De reflex van de meeste burgers om voor veiligheid te kiezen en risico te schuwen, helpt niet om nog een beetje rendement te sprokkelen. Het oude getrouwe spaarboekje brengt bijna niets meer op, en het rendement op een Belgische overheidsobligatie met een looptijd van 10 jaar laat zich tegenwoordig lezen in basispunten in plaats van procenten. Bij deze rendementen heb je een fortuin nodig om te rentenieren.

De doorsnee Belg blijft intussen onverminderd zijn centen stoppen in vastgoed. Maar ook hier worden grotere risico's genomen dan op het eerste gezicht lijkt. Belgisch vastgoed is behoorlijk duur en de hoge waardering rust op de kunstmatig lage rentevoeten. Een crash is weinig waarschijnlijk, ook omdat de schaarste aan grond en wooneenheden snel een bodem onder de prijzen legt, maar een rentestijging zou toch voor grote prijscorrecties kunnen zorgen. Velen zijn vergeten dat de prijs van vastgoed in het begin van de jaren tachtig halveerde in koopkrachttermen. Nu, ja, het zal veel Belgen worst wezen, want voor de meesten gaat het om het eigen huis dat dient om in te wonen.

Net als uw huis er is voor u, staat uiteindelijk ook de opbouw van uw vermogen in dienst van u, en niet omgekeerd. Daarom deze belangrijke tip, die wel eens vergeten wordt: vergeet ook niet te genieten van uw geld. Een beetje rendement verdienen op uw centen hoort er natuurlijk ook bij en is zelfs een deel van het plezier. Ook hier kun-

nen vele kleintjes een groot maken. Veel plezier daarom met de tips die u in dit boek vindt.

Daan Killemaes, Hoofdredacteur Trends

Het is aangeraden om zelf een spaarpotje op te bouwen

Recente peilingen tonen aan dat het slecht gesteld is met de financiële geletterdheid van de gemiddelde Belg. Het is nochtans iets wat we allemaal dagelijks nodig hebben. Het onderwijs draagt hiervoor een belangrijke verantwoordelijkheid. Op school leren we lezen en rekenen, maar financiële vorming kreeg nooit voldoende aandacht. We zullen zelf moeten zorgen voor onze financiële kennis en dit boek zal hierbij helpen.

De vorming is niet alleen maar om dagelijkse financiële beslissingen te nemen, ze moet er ook voor zorgen dat we beter kunnen vatten wat er op ons afkomt. Wat bijvoorbeeld als de pensioengerechtigde leeftijd bereikt is. In eerste instantie krijgt het maandelijks te besteden budget een flinke knauw. Het netto pensioen is al vlug slechts 60% van het laatste inkomen. En dit is in het beste geval, want er wordt meer en meer getwijfeld aan de betaalbaarheid van ons pensioenstelsel.

Het is daarom aangeraden om zelf een extra spaarpotje voor uw pensioen op te bouwen. Om dit potje goed te beheren zijn aandelen geen optie maar een noodzaak. Gezien de lange tijdshorizon van een pensioenplan zijn grotere schommelingen van het kapitaal aanvaardbaar. In ruil daarvoor krijg je een beduidend hoger rendement. Door dat de opbrengsten worden gekapitaliseerd, ontstaat het principe van winst op winst en versnelt de aangroei van het kapitaal. Albert Einstein noemde dit principe 'het achtste wereldwonder'. Het is als een sneeuwbal die blijft rollen en steeds groter wordt.

We moeten niet wachten tot we een kapitaal op overschot hebben om een pensioenspaarpot op te bouwen. Integendeel, een planmatige aanpak is aan te raden. Vergelijk het met de aankoop van vastgoed. Voor de aankoop van een huis wordt er niet gewacht tot er voldoende geld beschikbaar is. De meeste mensen tekenen een strategie uit voor de komende 15 tot 20 jaar waarbij er maandelijks een bedrag opzij wordt gezet en na 20 jaar is het huis volledig van hen.

Dit principe geldt eveneens voor de opbouw van een pensioenspaarpot. Wacht niet tot er geld op overschot is, maar zet maandelijks een bedrag opzij. Je hoeft geen grote sommen of kapitaal te hebben om te beleggen. Je kan op je eigen ritme een kapitaal opbouwen. Wacht ook niet te lang, want hoe vroeger je ermee begint, hoe groter de hefboom wordt op je kapitaal naar de pensioenleeftijd.

Als je de voorbije 10 jaar maandelijks 250 euro in Belgische aandelen had belegd was het kapitaal vandaag aangegroeid tot 41.600 euro. Daar er maandelijks steeds voor hetzelfde bedrag werd gekocht, werden er relatief meer aandelen gekocht toen de beurs laag stond en wat minder als de beurs hoog stond. Voor zij die dit voorbeeld volgen en volhouden, ligt een zorgeloos pensioen binnen handbereik.

Sven Sterckx, Voorzitter Vlaamse Federatie van Beleggers

De tijd is meer dan rijp voor dit boek

Toen de grote Britse schrijver Charles Dickens in 1859 de openingszin van zijn *A Tale of Two Cities* schreef, kon hij niet vermoeden dat die 150 jaar later brandend actueel zou zijn.

‘Het was de beste der tijden, het was de slechtste der tijden, het was de eeuw van wijsheid, het was de eeuw van

dwaasheid, het was het jaargetijde van het licht, het was het jaargetijde van duisternis, het was de lente van de hoop, het was de winter van de wanhoop.'

We staan aan de vooravond van ongeziene doorbraken in de gezondheidszorg, de technologie zal weldra in staat zijn grote wereldproblemen op te lossen, en disruptieve krachten zorgen voor een grondige transformatie van vastgeroeste sectoren en creëren een nieuwe en kansrijke economische realiteit. De contouren van een mooie toekomst worden zichtbaar.

Tegelijk kampt de wereld met een enorme schuldenlast, stopt de economische groei en proberen centrale bankiers met ongeziene en onbeproefde financiële experimenten de crisis te bekampen. Onze 'Lage Landen' kenden in 500 jaar financiële activiteit nooit eerder zo'n lage rente. Historicus Sidney Homer berekende dat in 5000 jaar beschavingsgeschiedenis negatieve rentevoeten nooit zo alomtegenwoordig waren als vandaag.

We leven in het tijdperk van financiële onrechtvaardigheid. 'De winter van de wanhoop' voor spaarders, maar ook voor verzekeraars, pensioenfondsen en al wie rekent op wat rendement om toekomstige uitgaven te dekken en projecten te financieren.

Nooit was een grondige kennis van de financiële sector, van spaar- en beleggingsproducten, en van de acties der centrale bankiers, meer noodzakelijk dan vandaag. Nooit eerder herschreven de monetaire autoriteiten zo ijverig en ingrijpend de regels van het financiële spel. Nooit eerder werden eeuwen van zorgvuldige opgebouwde kennis van de gevolgen van monetaire ingrepen zo achteloos overboord gegooid.

De tijd is meer dan rijp voor dit boek. De overheid put zich al jaren uit in beloftes om de financiële kennis of 'geletterdheid' van de burgers te verbeteren. Vooralsnog is dat voornemen dode letter gebleven. In de eindtermen van ons secundair onderwijs zit nog steeds geen degelijke

basiskennis van de financiële wereld, het geld en de monetaire politiek. Voorlopig is er geen overheidsorgaan voor de verspreiding van dit soort kennis, noch nationale campagnes om mensen financieel meer weerbaar te maken.

Dit werk vult die leemte op. Met toegankelijke duiding van alle geld-onderwerpen voor een breed publiek. Een noodzakelijk naslagwerk in deze tijden van 0%-rente. Geschreven door Luc Van den Borre en Danny Reweghs, auteurs die al jaren aan de verbetering van onze nationale financiële geletterdheid werken. Met dit boek gieten ze hun gezamenlijke expertise in een gids die elke landgenoot kan gebruiken in de strijd tegen de huidige financiële repressie.

Geert Wellens, CEO Econopolis

Dankwoord

Wat we momenteel met zijn allen meemaken, is de heffing van de veruit grootste vermogensbelasting uit de geschiedenis, zonder dat het die naam draagt. En dan helpt het niet dat men in het onderwijs schromelijk tekortschiet in het ons wegwijs maken in de financiële wereld. In alle Europese enquêtes geeft de gemiddelde Belg ootmoedig toe dat hij te weinig kennis heeft van geldzaken om daarmee verstandig om te gaan en het maximaal te laten renderen.

Dit boek heeft de niet geringe ambitie om u wèl beslagen op het ijs te laten komen in financiële zaken, om uw vermogen wèl te laten groeien, daar waar het absoluut niet meer evident is. Dit door te gaan kijken in elke fase van uw leven – of u nu aan het prille begin staat van uw professionele carrière, dan wel vandaag al geniet van uw oude dag – hoe u uw inkomsten kunt maximaliseren en uw kosten kunt minimaliseren. Maar liefst 101 tips (en zelfs nog enkele extra) liggen op u te wachten, waardoor u veel meer, zo niet alles, uit uw geld kan halen.

Tot slot passen hier erg gemeende woorden van dank. In de eerst plaats voor u, beste lezer, voor het vertrouwen dat u in dit boek op uw financiële wenken zal worden beendiend. Maar ook voor onze gezinnen en families die ons

de afgelopen maanden veel meer dan hen lief was, hebben zien zitten achter de computer. Een speciaal woord van dank voor uitgeverij Houtekiet, die enthousiast heeft gereageerd op het voorstel om 'Haal alles uit uw geld' uit te geven. Eindredactie, lay-out, druk...was bij hen in zeer professionele handen.

We wensen u heel veel leesplezier en hopen met de vele aangereikte tips dat u uw vermogen meer dan een duwtje in de rug zal kunnen geven.

*Luc Van den Borre & Danny Reweghs
April 2017*

INLEIDING

Het belang van geld

Geld beheerst ons leven. Niemand is er vies van. Dat is vandaag zo en het was lang geleden ook al het geval. Meer dan tweeduizend jaar geleden luidde een Romeins gezegde reeds *pecunia non olet* (geld stinkt niet). Ook de geestelijken houden van een centje. Vanaf de elfde eeuw kon u bij hen zelfs een plaats in de hemel kopen. Geen wonder dat sommigen voor geld (letterlijk) alles zouden doen.

Geld bestond en bestaat nog steeds in allerlei vormen. De Babyloniërs gebruikten gerst, de Mexicanen cacao en de Koreanen rijst. Opmerkelijk was het gebruik bij de oude Nigeriaanse stam, de Tiv. Bij hen waren vrouwen het betaalmiddel. De waarde nam toe naarmate de vrouw mooier en sterker was.

Gerst, cacao, vee, stenen, (edel)metaal... het had wel iets. Zeker als we het vergelijken met het geld dat wij nu gebruiken: vodjes waardeloos papier.

Geld beheerst ons leven. Daarom is het moeilijk te begrijpen dat de kennis over geld bij de doorsnee burger erbarmelijk is. Hoe komt dat?

Misschien ligt de verklaring gedeeltelijk in het feit dat het schijnbaar *bon ton* is in bepaalde kringen om te veinzen dat men geen enkele interesse heeft voor geld. Ieder-

een is uiteraard vrij te denken wat hij of zij wil. Maar als u zich niet interesseert voor uw geld, dan doen anderen dat wel. Vaak met minder goede bedoelingen.

Een andere mogelijke verklaring waarom de kennis over geld beperkt is, ligt misschien in de overtuiging van velen dat geld en geldzaken saai en/of ingewikkeld zijn. Ze doen geen moeite om er enige kennis over te vergaren. Nochtans zou drie vierde van alle Belgen meer geld verdienen of bezitten indien ze nog maar de basisbeginselen van geld, van sparen, beleggen en belastingen zouden beheersen. Dit boek zal u helpen om bij het kwart van de Belgen te horen dat meer, misschien zelfs alles, uit zijn geld haalt.

Vershil tussen sparen en beleggen

Laten we beginnen met een vaak voorkomend misverstand uit de wereld te helpen: het verschil tussen sparen en beleggen. Voor velen zijn het twee dezelfde of minstens gelijkaardige begrippen. Nochtans is er een beduidend verschil. Sparen is vergaren, zegt de volksmond. Sparen of collectioneren komt neer op het verzamelen van bepaalde zaken. Wie bijvoorbeeld geld verzamelt, moet er rekening mee houden dat zijn bezit jaarlijks in waarde daalt door de inflatie. Inflatie betekent dat de waarde van het geld afneemt. Met een euro zal u (bijna zeker) volgend jaar minder kunnen kopen dan vandaag. Desondanks spaarden we eind 2016 meer dan 270 miljard euro bijeen op de Belgische spaarboekjes, zo blijkt uit een studie van de Nationale Bank. Begrijpe wie kan.

Beleggen daarentegen betekent dat u waardepapieren of andere zaken koopt waarvan u verwacht dat die een grotere waarde zullen hebben als u ze weer verkoopt. Als u geen geld wil verliezen, heeft u in feite weinig keuze. U moet wel beleggen. Wie dat verstandig doet, zal er zo voor zorgen dat het gespaarde en belegde geld voor hem of haar werkt en op zijn beurt geld verdient. We zullen verder in dit boek uitleggen hoe dat concreet in zijn werk gaat.

Geld verdienen is een zaak, het behouden, is een andere zaak. Iedereen aast op uw geld: de fiscus, familie, dieven, banken ... De overheden die ons moeten beschermen, zijn erg spitsvondig in de wijze waarop ze het geld van hun burgers ontfutselen. Ook dat is geen recent fenomeen. Het reeds aangehaalde gezegde *pecunia non olet* (geld stinkt niet) is afkomstig van de Romeinse keizer Vespasianus. Die voerde rond het jaar 70 de urinebelasting in en beweerde dat het geld dat daarvan afkomstig was, toch niet stonk. Niet slecht gevonden. Van de oude Grieken hadden ze eerder al o.a. de toneelbelasting overgenomen. De Grieken waren toen blijkbaar spitsvondiger dan nu om hun staatskas te spijzen.

In de middeleeuwen noopte de chronische geldnood van de overheden (toen al) tot allerlei slimme trucjes. Zo werden belastingen geheven op ovens en molens en later op turf, laken, vis, ijzer, zout, kolen, bier, wijn, graan en lijnzaad. Aangezien dat niet volstond kwam de overheid met belastingen op deuren en vensters, balkons, keldergaten, meubelen, haardstenen, dienstboden en paarden.

Maar ook die taksen en accijnzen stilden de geldhonger van de fiscus niet. De belastingdruk is de voorbije 700 jaar permanent gestegen. In de zestiende eeuw was de fiscale druk zelfs dermate toegenomen dat er een oorlog uitbrak. De Spanjaarden hadden toen immers de Tiende Penning ingevoerd. Een belastingpercentage van tien (!) percent. Nu zouden we daar om lachen.

Van dan af ging het in sneltreinvaart, tot de Engelse overheden na de Tweede Wereldoorlog het belastingtarief uiteindelijk op 25 percent brachten. Iedereen was er toen van overtuigd dat dit tarief wel het hoogste moest zijn dat draaglijk was voor de burgers en voor de economie. Niets was minder waar. De opwaartse druk was nog maar begonnen.

In België bedraagt de inkomstenbelasting al vlug 50 percent. Koopt u met de resterende centen goederen (wagen,

benzine, speelgoed) of diensten (bij de advocaat, de notaris, de loodgieter), dan betaalt u daarop bovendien 21 percent belastingen plus allerlei inschrijvingstaksen, belastingen op inbedrijfstelling vermeerderd met jaarlijks terugkerende accijnzen, roerende en onroerende heffingen, enzovoort, enzovoort. Bent u de gelukkige erfgenaam van een suikertante of -nonkel (wat minder gebeurt), dan betaalt u Vadertje Staat 45 percent op de eerste 75.000 euro en vanaf 125.000 euro maar liefst 65 percent erfbelasting.

Werkt dat allemaal deprimerend? Geen paniek. De staat geeft ook terug. Laten we beginnen bij het begin: het kraamgeld.